

พืชถิ่นเดียวพืชหายาก

พืชใกล้สูญพันธุ์ของไทย

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพ และ ความหลากหลายของภูมิปัญญาสูง โดยมี พืชถิ่นเดียว พืชหายาก หรือมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ อย่างน้อย 1400 ชนิด บางชนิดในท้องถื่น มีการนำไปใช้ประโยชน์ในแง่สมุนไพร เช่น ชันน ไชย เทียนนางคาร์ หญ้านางแดง ปุดเดือน เปราะราศี คณะผู้วิจัยจึงได้ทำ การศึกษา เอกลักษณะระดับเซลล์และโมเลกุลของพืชทั้ง 5 ชนิดนี้ โดยศึกษาลักษณะพฤกษศาสตร์ ลักษณะ ทางพันธุกรรม ระดับโครโมโซม และ ดีเอ็นเอ เพื่อระบุเอกลักษณ์ระดับเซลล์และโมเลกุลพืช ทั้งนี้ทางคณะผู้วิจัยเตรียมการขยาย พันธุ์ปริมาณ มากโดยใช้เทคนิคเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ที่มีการ ขยายพันธุ์ยาก เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์นอก ถิ่นอาศัย เช่น เทียนนางคาร์ ปุดเดือน และ เปราะราศี เป็นต้น ตลอดจนการศึกษาสารออกฤทธิ์ เพื่อการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ จากภูมิปัญญาและความหลากหลายทางชีวภาพ ของประเทศไทยอย่างยั่งยืน

จัดทำโดย โครงการเอกลักษณ์ระดับเซลล์และโมเลกุล พืชสมุนไพร พืชถิ่นเดียว พืชหายาก และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

เปราะราศี

(Kaempferia larsenii Sirirugsa)

วงศ์ Zingiberaceae

เปราะราศีพืชสกุลเดียวกับเปราะหอมเป็น ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง 15-20 ซม. มีเหง้าใต้ดิน มักขึ้นแน่นเป็นกลุ่มใหญ่ ใบสีเขียว ถึงม่วงแดง ม่วงแดงเข้ม ดอกสีม่วงชมพู ผลแห้งแตก เมล็ด น้อย เป็นพืชถิ่นเดียวและพืชใกล้สูญพันธุ์ของไทย ยาพื้น บ้านอีสานใช้ เหง้า ฝนทาแก้พิษแมลงสัตว์ กัดต่อย หรือ ตำพอก แก้อักเสบจากแมลงกัด ต่อย และ ใช้เป็นไม้ประดับ

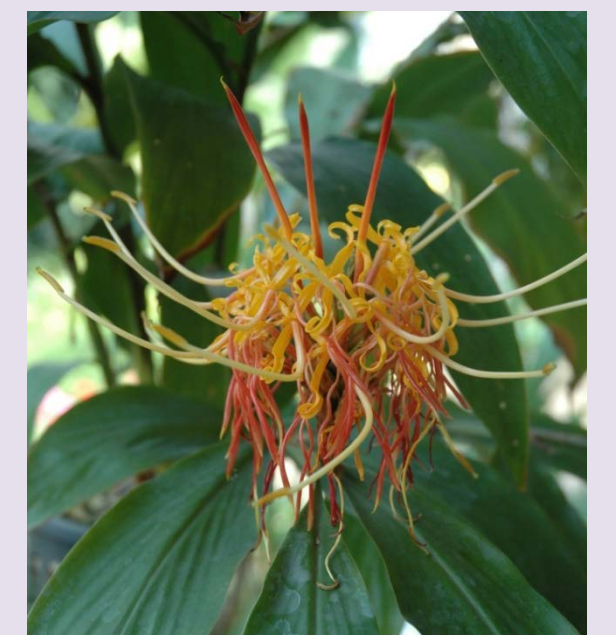

ปุดเดือน

(Hedychium longicornutum Griff. ex Baker)

วงศ์ Zingiberaceae

ไม้อากาศ เป็นไม้เนื้ออ่อนหลายปี สูง 35-60 เซนติเมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับระนาบเดียว รูปใบหอกแคบ ดอกช่อ ออกที่ปลายลำต้นเทียม คล้ายช่อเชิงลด ผลเป็นแบบผลแห้งแตก รูปกึ่ง ทรงกลมแบน เมื่อสุกสีเหลือง มีเนื้อหุ้มเมล็ดเป็น ริวสีส้มแดง เมล็ดสีดำ เป็นพืชใกล้สูญพันธุ์ สมุนไพรพื้นบ้าน ใน การรักษาอาการปวดหู และเมื่อนำรากมาบด หรือใช้ทั้งต้น สามารถใช้รักษาพยาธิในลำไส้ได้

หญ้านางแดง

(*Bauhinia strychnifolia* Craib)

วงศ์ Leguminosae

ขยันเป็นพืชสกุลเดียวกับกาหลง ชงโค เลี้ยว เป็นไม้เลื้อยขนาดใหญ่แข็งแรง มีมือจับ มักขึ้น คลุมไม้ตสองซีก เมล็ดน้อย

เป็นพืชถิ่นเดียวและพืชใกล้สูญพันธุ์ของไทย ลำต้นหรือราก เข้ายาบำรุงโลหิตสำหรับสตรี หลั่ง คลอด ขณะอยู่ไฟ ราก ฝนกับน้ำหรือน้ำข้าวขาว หรือต้มน้ำดื่ม กระจายพิษไข้ กินพิษยาเบื่อเมา ยา ล้าง ยาสำแดง ปัจจุบันปลูกเป็นไม้ประดับกันมาก

รนนไชย

(*Buchanania siamensis* Miq.)

วงศ์ Anacardiaceae

รนนไชยเป็นไม้ต้น สูง 4-5 เมตร มีใบเรียง เวียนแน่นสวยงาม ใบที่แตกใหม่เป็นสีส้ม ดอกช่อ สีขาวนวล ผลสด ผนังผลชั้นในแข็ง

เป็นพืชถิ่นเดียวและพืชหายากของไทย เป็นยา พื้นบ้านอีสาน ใช้ลำต้นหรือราก ต้มน้ำดื่ม แก้ผิ ด ลำแดง เปลือกต้นต้มน้ำผสมเกลือ อมแก้ รำมะนาด ใบอ่อนรับประทานสดเป็นผัก ปลูกเป็น ไม้ประดับเนื่องจากต้นและใบสวยงาม

เทียนนางคาร์

(*Impatiens kerriae* Craib)

วงศ์ Balsaminaceae

เทียนนางคาร์เป็นเทียนในกลุ่มที่เรียกว่า เทียนโชด เป็นไม้พุ่มขนาดเล็กสูงได้ถึง 1 เมตร โคนต้นสะสมอาหารอ้วนพองเป็นโชด พักตัวใน หน้าแล้ง ดอกออกที่ซอกใบ สีขาวอมส้ม ชมพู ฝักแห้งแตก เมล็ดน้อย

เป็นพืชใกล้สูญพันธุ์ของไทย พบที่จังหวัด เชียงใหม่ ที่อ.เชียงดาว และอ่างขาง เพียงสอง แห่ง มีศักยภาพเป็นไม้ประดับ

